

Etxeko komuna

ULA IRURETAGOIENA

Euskadi irratian baineraren ordeztu jartzeko iragarkiak etxeko komunean obrak ya hastera animatzen duen kuña hori. Obra erraza, inbestitze txikia eta aldaketa handia iragartzen da. Komunitateko sanitarioen joerak aldatu dira eta ahoz aho zabaldu da zeinen eroso eta zabal gelditzen den komuna bideta kendu, bidet-mangeratxoak jarri eta dutxarako hanka altza beharrik ez denean.

Komunari eman diogun lekua beregain jasotzen duen karga kulturalaren emaitza da. Gorputzaren garbitasuna, buru eta aurpegiaren apaintzea eta biluztasuna biltzen duen etxeko txokoa da, *glups*, ez da gutxi. Egiteko handiak gertatzen dira bertan baina ez da etxeko gelarik kuttunena edo zainduena izaten, funtzionala izatea eskatzen diogulako batik bat. Komunak etxearen fatxada zati bat izateko ohitura galdu dugu, aireztapen mekanikoarekin usaina eta hezetasuna berdin libratu dezakegunez, etxearen iluntasun guneetara barneratu dugu eta tamaina kendu diogu. Behin argi naturalatik aldentuta, bertan gertatzen dena denbora-funtzionala da, erlaxaziorako bainua harteak zentzua galduta.

Baina komunaren funtzionaltasunak ez dio komunari balio intimoa kentzen. Krisketatun gela izaten da eta askorentzat mundutik aldentzeko etxeko gune. Eta ezin ahantz ispiluaren aurrean gure aurpegia eta gorputz biluzia egunero ikustearen balio handia. Baina komunarekiko kontaktu emozionala mozteko intentzioarekin agian, komuna polita izateari uko egin diogu. Horretarako komunak beste balio espazial bat hartu behar du etxean, interes estetikoak bereganatzeko. Argi naturala komunetan berreskuratzea funtsezkoa da, leiho batekin ez bada, pareta zehar-argien bidez, eta etxeko espazioekin lotura bisualen bat sortzea. Biluztasunaren gordailua izateagatik etxeko komuna itxia eta besteen bistatik aldentuta egin dugu, pribatutasunaren ideia espazial zurrin bat oinarrean hartuz. Etxeko komunean badago biluztasunaren inguruan zer berrizatu eta iraultaketak ondorio espazialak izango ditu, ziur egon zaitezte. ●

RTVE

Trumpismoa Espainian

XABIER LETONA BITERI

Proces-aren aurkako epai gogorra 2019ko urrian atera zen eta horrek Bartzelona sutan jarri zuen. Testuinguru horretan, Espainiako Estatuaren bolo-bolo irakurri zen eskuineko prentsan jaregindako esaldi hau: "Espainiaren on beharrez, 50 urtero Bartzelona bonbardatu beharko litzateke". XIX. mendean karlismoa menderatu zuen Espartero jeneral liberalaren esaldia izan ei zen.

Esparteroren biografistek ukatu egin dute esaldi hori harena denik, baina baina berdin dio, ez bada haren esaldi bat, Espainiako eskuinak pertsonaia askatzen du tarteka, alde edo moldez. Oraingoan Jesús Fernández-Villaverde ekonomialari eskuindarrari egokitu zaio. Enric Juliana *La Vanguardia*-ko zuzendari albo-koaren kronikan irakurri ahal izan zen jeneralaren izena Madrilgo Rafael del Pino Fundazioan emandako hitzaldi arrakastatsuan. Fundazio hori Espainiako enpresa munduko lider esanguratsuenen erreferentzietako bat da, eta Fernández-Villaverde trumpismoa Espainiaratu nahi duen ideologo berria, Julianaren aburuz.

Fernández-Villaverde aspalditik ari da ohartarazten PP: Voxekin gobernu ituna egiten ez badu, hauteskundeetako bere gehiengo oposizioan hilko da arrakastaz. Hemen bere errezeten osagai zahar berrituen muina: bat, eskuinen batasun autoritarioa era modernoan, hots, burdinazko eskua zetazko eskularruan; bi, teknologia berriek eta adimen artifizialak bultzatutako ekonomiaren hazkunde indartsua, merkatu are desarautu eta malguagoan, egungo EBk bermatzen ez duena.

Ekonomialariak Madrilgo konferentzian esandakoaren arabera, Espartero jenerala da Espainiako historian izan den pertsonaiarik kaltegarriena, Lehen Gerra Karlistan (1833-1840) ez zuelako karlismoa suntsitu eta harekin akordioa egin zuelako. Horren ondorioz, gaur egun lau alderdi karlista daude Espainiako Kongresuan: Junts, ERC, EAJ eta EH Bildu.

Albo batera utzita historiarekiko zorrozatasuna, kontua da AEBko haize ufada berrien bultzadaz, Europako eskuin mota guztiak gobernu dantzarako prest direla, eta hurrengo dantzaldia Alemanian izango dela otsailaren 23an. Aurreikuspena: CDUko kristau-demokratik gailenduko dira, bigarrena eskuin muturreko Alice Weidelen AfD izango da, eta gobernuaren eratu ahal izango dute. Egingo dute? CDUk hainbat ate ireki ditu azkenotan, eta Elon Musk lagun, badirudi baietz.

Eta Espainian? Pedro Sánchezen gobernuaren zailtasunekin, Espainiako eskuin batua -PP-Vox, bat bitan- lanean ari da datozen hilabetei begira, edo asko jota, 2027ari so. Ipar-mendebaldeko haizea lagun dute. Fernández-Villaverdek ez zuen esan zer egin beharko litzatekeen "karlista" modernoekin, baina haren pentsamendua irakurtzea ere ez da horren gaitza kasu honetan. Voxek bere programan du alderdi abertzaleak legez kanpo jartzea, PPko Isabel Díaz Ayuso ados dago, eta popularren beste hainbat "baroi" ere bai. Muturreko beldurrak izoztu egiten du bat, baina beldurrik ez izateak inozotu. ●